

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Indledning

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 12. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360405536/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

noget Værk, og den etisk religiøse Bevægelse, som begynder, faar sin Parallel og sin Fortsættelse indenfor Poesien. En Gruppe skønne, men barnlige Bondenoveller, vort Aarhundredes Hyrde-scener, følger den religiøse Strøm. Men højere og højere stiger Sværmeriet for aabenbaret Religion og Forsælsens Moral. Man overbyder hinanden i at optaarne Idealer, ud fra hvilke Virkeligheden kun øjnes som et fjernt sort Punkt.

Hvori er Strømmen udmundet? I Skikkelser som Paludan-Müllers Kalanus, der i from Henrykkelse opbrænder sig selv paa Baalet, og som Ibsens Brand, hvis Sædelære gennemført vilde drive Halvdelen af Menneskene til at sulte ihjel af Kærlighed til Idealet.

Og der er vi endte. Ingensteds Europa over saa højtspændte Idealer og ikke mange Steder et plattere aandeligt Liv. Thi man maa dog være yderligt barnlig for at tro, vort Liv svarer til hine Typer. Saa stærk har Strømningen været, at selv en saa op-rørsk anlagt Natur som Ibsens er bleven inddraget i den. Er *Brand* Revolution eller Reaktion? Jeg skal ikke kunne sige det, saa meget har dette Digt af begge Dele.

Det forrige Aarhundredes to store Grundtanker var disse: i Videnskaben den frie Forskning, i Poesien Humanitetens frie Udfoldelse. Hvad der ikke bliver i denne Strøm, det glider ned ad Forfaldstidernes og tager Vejen til Byzants. Det vanslægter og vanarter. Thi udenfor denne Bevægelse er alle Bevægelser byzantinske. I Videnskaben byzantinsk Skolastik, i Kunsten og Poesien Legemer og Aander, der ikke ligner Legemer og Aander, ensformige og ufuldbaarne.

Giv en Sirius-Beboer, der kun har gennemlæst vor klassiske moderne Poesi, et Par moderne udenlandske Dramer i Hænde f. Eks. Alex. Dumas's *Le fils naturel*, Emile Augier's *Les effrontés* og *Le fils de Giboyer*, og han vil gøre Bekendtskab med utallige Samfundstilstande og Samfundsspørgsmaal, som han ikke kendte, fordi de, skønt de eksisterer i vort Samfund, ikke eksisterer i vor Literatur. Thi til den moralske Ivren svarer som Modstykke det moralske Snerperi. Hvad har vi gjort af hint første Opsving, da man herhjemme som overalt ved Aarhundredets Begyndelse første Gang skimtede en Poesi bag de tre Enheder, en Guddom bag Treenigheden, en Kærlighedens Lykke bag det konventionelle Ægteskab, en Sandhed bag Dogmerne, en Lighed bag Kaste-